

ren endog mere bebyrdet, end han var blevet, hvis Loven ligefrem havde tilstedt ham at forskrive sig til den højere Rente. Han maa nemlig ei alene løse en Bevilling, hvis Beføstning, naar Summen er liden og han kun beholder Laanet for kort Tid, let kan indeholde en betydelig yderligere Renteforøgelse; men meget ofte vil der endnu komme en Commissionair ind i Sagen, der skal lønnes for sin Uleilighed, baade med at skaffe Laanet tilveie og med at erhverve den fornødne Bevilling. Concurrenten bliver og derved mere tvungen og indskrænket, end den vilde være, naar den Laansøgende uden videre frit kunde henvende sig til dem, der kunde være tilbøjelige til at indlade sig med ham. Det var muligt, at han da t. Ex. kunde faae det Laan mod $4\frac{1}{2}$ pCt., hvoraf han nu maa give 5 pCt. foruden Bevillings- og Commissionair-Gebyr. Det er vel og sundt Tilfældet, at han just for den med Laanets Tilveiebringelse forbundne Beføstning og Uleilighed forlanger, at Laanet bliver staaende uopsagt i et vist Antal Aar, og at dette bliver ham indrømmet, men mod at Capitalen i lige Tid skal staae uopsagt fra hans Side, saavel som og fra deres, til hvem han maatte sælge den Eiendom, som gives til Pant, og dette kan, naar ellers Tidsforholdene føre til en lavere Rente, blive ham til Skade, hvorpaa man i en Deel af den Tid, hvori de omhandlede Bevillinger have været i Brug, har havt flere Exempler.

Den omhandlede Art af Bevillinger opkom, kort efter at den fordærlige Krig, hvori Staten i 1807 blev indviklet, var tilendebragt ved Fredslutningen af 14 Januar 1814. Forholdene vare da saadanne, at disse Bevillinger under de Betingelser, hvorunder de bleve meddeelte, uensynlig vare til sandt Gavn baade for de Enkelte, der erholdt dem, og tillige for det Hele. Danmarks forrige Velstand gif til Grunde ved Krigen, der i Dieblicket paaførte saavel Staten som mangfoldige Enkelte uhyre Tab og i sin lange Fortvættelse udtørrede dets vigtigste Livskilder. Men i Særdeleshed var dets Omløbs-Capital nedsat og forstyrret i endnu højere Grad end dets Formue i sammes Heelhed. Sølvmynt var, endog længe før Krigen, saa godt som ganske forjaget af de

Bankfedler, der vare et tvunget Betalingsmiddel — som Banken end ei var pligtig at løse med Mynt (Frdg. 6 October 1757 og Pl. 6 Septbr. 1762); og det Middel til at udfylde Hullerne i Omløbscapitalen, som Regjeringen under Krigen havde i en overvættets Grad benyttet, nemlig Seddelnummerairets vedvarende Forøgelse, havde den alt Aaret før Freden maatte fraskrive sig, for at skaffe en ny paa Pant i alle Statens faste Eiendomme grundet Art af Sedler nogen Credit. — I Aarets Løb havde Regjeringen derhos under de meest uheldige og faretruende Forhold aldeles forbrugt den store Masse af Rigsbankfedler (15 Mill.), som, foruden dem, der behøvedes til de gamle Sedlers Løsning, bleve skabte, for at Staten dermed kunde behjælpe sig, indtil en bedre Tid kom. Og saa Dage, førend Freden blev sluttet, havde den endvidere fundet sig i den Nødvendighed at forsøge et nyt Omløbsmiddel, der uden at have tvunget Omløb, dog formødedes at ville blive ved mange Leiligheder tagen i Bankfedlers Sted (Comiteesedler til et Beløb af 5 Mill. Rigsdl., cfr. Pl. 8 Januar 1814), og med disse Sedler gif det heelt maadeligt. Men den hele Seddelmasse, som nu var forhaanden, var under dens ringe Coursverdi langt fra tilstrækkelig til at tilfredsstille Omløbets Fornødenheder, navnlig med Hensyn til de Capitaler, som den fornyede Handelsvirksomhed, hvorpaa man maatte tænke, krævede, og til den rige Leilighed, som den store Masse dybt sjunne Statspapirer, der under Freden igjen maatte rejse sig, frembød til en meget indbydende Anvendelse for de Pengesummer, som Noget kunde blive mægtig. — Men ei blot indeholdt Seddelmassen, saaledes som dens Verdi var falden, i Forhold til Realiteterne kun et knapt Omsætningsmiddel. Den var desuden, formedelst de store Svingninger i dets Verdi, et saare misligt Creditmiddel, og især indsaae de mere Dplyste snart, at de, der paadroge sig Gjeldsforpligtelser i denne Valuta, vare udsatte for, at de under en tilkommende Coursforbedring vilde faae en meget større Gjeld at betale end den, der svarede til den Pengeverdi, hvorunder de havde forpligtet sig. Lovgivningen havde vel ved det saakaldte Sølvverdi-System